

Fremmet av Søndre Nordstrand

U6: Høringssvar fra Søndre Nordstrand SV til sak om bydelsreform i Oslo

1. Innledning

SV i Søndre Nordstrand takker for muligheten til å gi innspill i høringen om fremtidig organisering av Oslo kommune.

Søndre Nordstrand SV deler byråds mål om gode, tilgjengelige og likeverdige kommunale tjenester i hele byen, og vi støtter ambisjonen om å styrke lokaldemokratiet. Samtidig er vi svært skeptisk til om den foreslåtte bydelsreformen vil realisere disse målene slik forslagene ligger nå. Vi er bekymret for at den i realiteten kan komme til å svekke lokaldemokratiet, gjøre tjenestene fjernere for innbyggerne og øke risikoen for større forskjeller i en allerede delt by.

Hovedproblemet i Oslo i dag, også i Søndre Nordstrand, er ikke dagens bydelsgrenser, men de økonomiske rammene og ansvarsdelingen mellom bydeler, etater og staten. Søndre Nordstrand SV er positive til en reform som innebærer endringer i oppgaver og myndighet, der bydelene tillegges mer ansvar. Samtidig mener vi det er et sterkt behov for videre utredninger og konsekvensanalyser før det konkluderes med hvordan en reform kan og bør gjennomføres. Når det ses på fremtidig organisering av kommunen, bør det gjennomføres en helhetlig kommunereform som tar for seg oppgaver, ansvar og myndighet til bydeler, etater og kommunen sentralt.

Søndre Nordstrand SV anbefaler derfor:

- Bydelsreformen pauses og videre konsekvensutredninger gjennomføres ut inneværende bystyreperiode
- Å legge grunnskolen til bydelene skal inngå i videre konsekvensutredninger
- For å sikre reell måloppnåelse og likeverdige tjenestetilbud skal videre konsekvensutredninger vurdere hvordan bydelene kan sikres tilstrekkelig finansiering, personell og kompetanse, samt reell myndighetsoverføring
- På bakgrunn av resultatene fra utredningene og konsekvensanalyser gjenopptas arbeidet med en helhetlig kommunereform med mål om gjennomføring i løpet av neste bystyreperiode

Dersom byrådet velger å ikke følge anbefalingene ovenfor, og likevel går videre med bydelsreformen slik den ligger nå, mener Søndre Nordstrand SV at Søndre Nordstrand fortsatt skal være egen bydel.

Dersom byrådet til tross for dette likevel velger å gå videre med kartalternativene i sitt forslag, mener Søndre Nordstrand SV at kartalternativ med 6 bydeler, inkludert én stor bydel i Oslo sør, er det eneste aktuelle alternativet.

2. Demokrati og lokalt selvstyre

Reformen begrunnes blant annet med styrking av lokaldemokratiet. Søndre Nordstrand SV kan ikke se at forslagene som foreligger bidrar til dette, eller at tiltak som nevnes ikke kunne vært innført innenfor dagens bydelsgrenser. Færre og større bydeler betyr færre folkevalgte per innbygger, større geografiske enheter med store interne forskjeller og økt risiko for at enkelte delbydeler står uten reell politisk representasjon.

Lokaldemokrati handler ikke bare om formelle organer, men om nærhet til politiske beslutninger og beslutningstakere. Når bydelene blir betydelig større og antallet folkevalgte fordeles på mange titusen flere innbyggere, svekkes muligheten for kontakt mellom innbyggere og folkevalgte betraktelig. Det blir krevende å representere mangfoldet av områder, kulturer og levekår innad i én stor bydel. Dette er spesielt kritisk i delbydeler med lav valgdeltakelse og lav tillit til det offentlige, hvor ytterligere økt avstand til beslutningstakere er med å gjøre vondt verre.

For Søndre Nordstrand, som allerede er en geografisk stor bydel med betydelige interne forskjeller, vil en sammenslåing inn i en enda større sørbydel forsterke disse utfordringene. Enkelte delområder vil med stor sannsynlighet bli underrepresentert eller i praksis usynlige i den politiske beslutningskjeden, en utfordring vi allerede ser tendenser til i dag, og som vil forsterkes ved større bydeler.

En ny stor bydel i Oslo sør vil omfatte valgkretser med blant Oslos høyeste valgdeltakelse sammen med valgkretser med den laveste deltagelsen. Dette vil øke avstanden fra hverdagslivet til innbyggere i områder som eksempelvis Bjørndal, Åsbråten og Mortensrud og frem til beslutningstakernes kontorer.

I bydelsreformen nevnes også som en mulighet at innbyggerne vil kunne få «mer politikk» ved at det frikjøpes bydelsutvalgsledere og nestledere i større grad. En frikjøpt toppolitiker i bydelen gir imidlertid ikke mer demokrati, bare mer maktkonsentrasjon. Hvis målet er styrket lokaldemokrati, burde kursen være en annen: flere folkevalgte per innbygger, mer utkjøp av politikere, bedre tilrettelegging for folkevalgtarbeid og sterkere rammer for medvirkning, ikke færre folkevalgte og større, fjernere enheter. Å redusere antall folkevalgte, samle frikjøp på noen ytterst få og samtidig hevde at demokratiet styrkes, mener vi er en selvmotsigelse.

3. Tjenestekvalitet og nærhet til innbyggerne

Reformen begrunnes også med ønsket om mer likeverdige og effektive tjenester. Søndre Nordstrand SV vil understreke at kvaliteten på kommunale tjenester først og fremst avhenger av innhold, kompetanse, kapasitet og stabile rammer, ikke av hvor mange bydeler kommunen er delt inn i.

Nærhet og lokalkunnskap er særlig viktig i forebyggende arbeid blant barn og unge, innen helse, rus og psykisk helse, i oppfølging av familier med sammensatte utfordringer og i lokalt integrerings- og inkluderingsarbeid. Slike tjenester bygger på kjennskap til nærmiljø, tillit over tid og tett dialog med frivillighet, nærmiljøarenaer og lokale aktører. Når enheter blir større, øker avstanden både geografisk, organisatorisk og menneskelig. Det kan gi mer «standardiserte» tjenester, men risikoen er at de samtidig blir mindre treffsikre, og dermed mindre effektive.

Vi deler fagfolk og tillitsvalgtes bekymringer når de advarer mot å tro at tjenestene blir bedre bare fordi grenser flyttes på. De utfordringene som beskrives, kan i stor grad løses innenfor dagens struktur, gjennom bedre samarbeidsmodeller mellom bydel og etater, tydeligere ansvarsdeling og målrettet arbeid for å utjevne forskjeller i ressursbruk og kvalitet. Det er fullt mulig å styrke fagmiljøer og profesjonsfellesskap uten å slå sammen bydeler. Men dette krever møysommelig arbeid over tid og prioriteringer basert på et kunnskapsbasert grunnlag. Samarbeid, felles fagteam og forpliktende interbydelssamarbeid er verktøy som i liten grad er brukt fullt ut, og som bør prioriteres før man går til så drastiske strukturgrep som bydelssammenslåinger. Videre utredningsarbeid og konsekvensanalyser vil bidra til kunnskap som gir et beslutningsgrunnlag for kloke valg for fremtiden.

Det er særlig uheldig at reformen kommer samtidig som bydelene står i en situasjon med store kutt og effektiviseringskrav. Å gjennomføre en omfattende og kostbar omorganisering parallelt med innsparinger øker risikoen for svekket tjenestekvalitet og dårligere tilgjengelighet for innbyggerne i mange år framover.

4. Økonomiske vurderinger – kortsiktige gevinster, langsiktig risiko

Det økonomiske argumentet har en fremtredende plass i begrunnelsen for bydelsreformen. Stordriftsfordeler, robuste fagmiljøer og administrative innsparinger fremheves som potensielle gevinster. Søndre Nordstrand SV mener disse er høyst usikre, mens kostnader og risiko ikke er viet den plass og oppmerksomhet de fortjener.

Større enheter gir ikke automatisk lavere kostnader. Erfaring fra omorganiseringer i offentlig sektor viser ofte at nye strukturer gir flere ledernivåer, mer koordinering og økt intern administrasjon. Gevinster blir forsinket eller mindre enn antatt, mens omstillingskostnader blir høyere enn antatt.

En så omfattende reform vil kreve betydelige midler til prosjektorganisering, omstillingsarbeid, systemendringer og fysisk reorganisering av arbeidsplasser. I omstillingsperioden vil det være reell risiko for ineffektivitet, usikkerhet blant ansatte og svakere kontinuitet i tjenestene.

Innbyggerne i Søndre Nordstrand vil kunne oppleve det som et paradoks at demokrati og velferdstjenester i deres nærmiljø skal bygges ned for at kommunen skal bli mer effektiv. Å spare noen millioner på organisasjonskartet er kortsiktig dersom prisen blir svekket tillit, dårligere tjenester og større forskjeller.

Vi ønsker alle å drømme stort for Oslo. La oss sammen bruke den tiden som er nødvendig for å komme frem til løsninger som virkelig vil gagne hovedstadens innbyggere, og som flest mulig stiller seg bak.

5. Ansvarsdeling og etater – strukturen løser ikke de egentlige problemene

Det er bred enighet om at dagens ansvarsdeling mellom bydel, etater, stat og private aktører skaper utfordringer. Særlig innen barnevern, skole, helse, rus, psykisk helse og bolig- og sosialpolitikk opplever innbyggere og ansatte et fragmentert system, uklart ansvar og mangel på helhetlige løsninger.

Søndre Nordstrand SV mener disse utfordringene i liten grad løses ved å ha hovedfokus på å tegne nye bydelsgrenser. Skal Oslo lykkes med mer helhetlige tjenester, må etatsstrukturen og styringslinjene gjennomgås kritisk. Bydelene må få mer reell innflytelse og flere verktøy, ikke mindre.

Reformarbeidet bør derfor rettes mot å bygge forpliktende samarbeidsmodeller mellom bydel og etater, gi bydelene større ansvar og myndighet, særlig i levekårsutsatte områder, samt å sikre reell lokal forankring i byutvikling, tjenesteutforming og prioriteringer.

6. Særlig om Søndre Nordstrand

Søndre Nordstrand er en bydel med store interne variasjoner i levekår, befolkningssammensetning og utfordringsbilder. Vi har områder med høy andel barnefamilier, stort etnisk og språklig mangfold og betydelige levekårsutfordringer, samtidig som bydelen har sterke lokalsamfunn, et aktivt sivilsamfunn og stor vilje til å bidra til positive endringer.

I en slik kontekst er nærhet til politiske beslutningstakere og tjenester en forutsetning for å lykkes. Bydelsutvalget og underliggende komiteer kjenner de enkelte delområdene, skolene,

128 frivillige organisasjonene, tros- og livssynssamfunnene og nærmiljøutfordringene. Det gir
129 mulighet til å prioritere, målrette innsatsen og følge opp tiltak over tid – om vi bare hadde hatt
130 myndigheten til det.

131 En stor sørbydel, der Søndre Nordstrand inngår som én del av et langt større område, frykter
132 vi vil svekke denne nærheten. Vår bekymring er at levekårsutfordringene i Søndre Nordstrand
133 ikke vil bli tilstrekkelig prioritert når de skal konkurrere om oppmerksomhet med andre
134 områder i samme, svært store bydel. Erfaring viser at ressurser ofte følger politisk
135 oppmerksomhet og mobilisering og at områder med høyt inntektsnivå og høy valgdeltakelse
136 lettere får gjennomslag enn områder med lavere deltakelse og svakere økonomi.

137 Søndre Nordstrand SV mener derfor at Søndre Nordstrand bør opprettholdes som egen
138 bydel. Dersom det i framtiden skal vurderes endringer i bydelsstrukturen, må det skje
139 gjennom grundige prosesser, med tydelig vekt på levekårsperspektivet, med reell
140 medvirkning fra innbyggerne og basert på kunnskap om konsekvenser ved ulike alternativer å
141 organisere kommunenes oppgaver og bydelsstruktur.

142 **7. Avslutning og vedtak**

143 Søndre Nordstrand SV ønsker et Oslo som tar sosial ulikhet på alvor, gir alle barn og unge
144 gode oppvekstvilkår og bygger tillit gjennom nærhet mellom innbyggere og folkevalgte.
145 Søndre Nordstrand

146 SV anbefaler:

- 147 ▪ Bydelsreformen pauses og videre konsekvensutredninger gjennomføres ut
148 inneværende bystyreperiode
- 149 ▪ Å legge grunnskolen til bydelene skal inngå i videre konsekvensutredninger
- 150 ▪ For å sikre reell måloppnåelse og likeverdige tjenestetilbud skal videre
151 konsekvensutredninger vurdere hvordan bydelene kan sikres tilstrekkelig finansiering,
152 personell og kompetanse, samt reell myndighetsoverføring
- 153 ▪ På bakgrunn av resultatene fra utredningene og konsekvensanalyser gjenopptas
154 arbeidet med en helhetlig kommunereform med mål om gjennomføring i neste
155 bystyreperiode

156 Dersom byrådet velger å ikke følge anbefalingene ovenfor, og likevel går videre med
157 bydelsreformen slik den ligger nå, mener Søndre Nordstrand SV at Søndre Nordstrand
158 fortsatt skal være egen bydel.

159 Dersom byrådet til tross for dette likevel velger å gå videre med kartalternativene i sitt forslag,
160 mener Søndre Nordstrand SV at kartalternativ med 6 bydeler, inkludert én stor bydel i Oslo
161 sør, er det eneste aktuelle alternativet.

162 Dersom byrådet velger å gå videre med bydelsreformen på nåværende tidspunkt, legger
163 Søndre Nordstrand SV til grunn at en reell styrking av lokaldemokratiet forutsetter at antallet
164 folkevalgte per innbygger ikke reduseres.

165 Om bydelsreformen gjennomføres ber Søndre Nordstrand SV byrådet se på ordninger som
166 sikrer alle delbydeler sikres reell politisk representasjon og innflytelse.

167 Om bydelsreformen gjennomføres ber Søndre Nordstrand SV byrådet utrede
168 frikjøpsordninger som sikrer mer demokrati og politikk til innbyggerne, ikke kun flere frikjøpte
169 ledere.